

شرح مبسوط قانون مجازات اسلامی

مصوب ۱۳۹۲

مواد عمومی دیات (۲)

(مسئول پرداخت دیه)

مواد ۴۶۲ تا ۴۷۳

محمود امامی

تحت اشراف

مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی

سرشناسه	: امامی، مسعود، ۱۳۴۳ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: شرح مبسوط قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ مواد عمومی دیات (۲) (مسئول پرداخت دیه) مواد ۴۶۲ الی ۴۷۳ / مسعود امامی؛ تحت اشراف مؤسسه دایرة المعارف فقه اسلامی.
مشخصات نشر	: قم: مؤسسه دایرة المعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت (ع)، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۳۵۶ ص
شابک	: 978-600-279-126-9
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. [۳۳۳] - ۳۵۶؛ همچنین به‌صورت زیرنویس.
موضوع	: حقوق جزا -- ایران Criminal law -- Iran حقوق جزا -- ایران -- تفسیر و استنباط Criminal law -- Iran -- Interpretation and construction حقوق جزا (فقه) -- ایران -- تفسیر و استنباط Crime law (Islamic law) -- Interpretation and construction -- Iran دیات -- ایران Blood money (Islamic law) -- Iran
شناسه افزوده	: مؤسسه دایرة المعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت (ع)
رده‌بندی کنگره	: KMH۳۸۰۰
رده‌بندی دیوینی	: ۳۴۵/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۹۲۵۲۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

شرح مبسوط قانون مجازات اسلامی

مواد عمومی دیات (۲): مسئول پرداخت دیه؛ مواد ۴۶۲ تا ۴۷۳
زیر نظر مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی

تألیف	: مسعود امامی
ویراستار	: واحد آماده‌سازی گروه فقه جزا
ناشر	: مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی
نوبت چاپ	: اول
تاریخ	: ۱۴۰۲
تیراژ	: ۵۰۰
چاپخانه	: نینوا
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۹-۱۲۶-۹

(کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است)

..... ۱۸۰۰۰ تومان

قم: انتهای خیابان انقلاب، بالاتر از گلزار شهداء مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی
تلفن: ۳۷۱۸۵/۳۷۷۳۹۹۹۹ ص پ: ۳۷۱۸۵/۵۵۹
فروشگاه و نمایشگاه دائمی: قم، خیابان معلم، میدان روح‌الله، نبش کوچه ۱۳، جنب بیت حضرت امام (ره).
تلفن: ۳۷۱۸۵/۳۷۷۴۵۶۰۸ ص پ: ۳۷۱۸۵/۳۷۹۶

اشاره

این مجموعه در شرح قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ با اشاره و اشراف حضرت آیت الله العظمی سید محمود هاشمی شاهرودی رضوان الله علیه توسط گروهی از فضایی که تدوین پیش نویس بخش های حدود و قصاص و دیات لایحه قضایی قانون مجازات اسلامی را بر عهده داشتند نگاشته شده است. آگاهی کامل نویسندگان بر مراحل تکوین و تدوین این قانون در بخش های مذکور و وقوف آنان بر سرگذشت تک تک مواد این قانون از مراحل پیشنهاد اولیه تا تصویب نهایی آن موجب شده تا همه زوایای قابل بحث در شرح هر ماده به دقت بررسی شده و مفهوم الفاظ و قیود هر ماده و مراد و مقصود اصلی آن به روشنی بیان شود و نقاط ابهام و اجمال آن با ایضاح و تبیین مناسب برطرف گردد. علاوه بر این از آنجا که قانون مجازات اسلامی برگرفته از فقه است ذیل شرح هر ماده مستندات فقهی آن نیز آورده شده که نشان دهنده عقبه علمی این قانون در متون فقه امامیه است. در شرح هر ماده به چهار محور اساسی پرداخته شده است: نخست پیشینه قانون گذاری مربوط به آن ماده، دوم شرح مفاد ماده، سوم بیان مستندات و گاه ادله فقهی، چهارم در موارد لزوم نقد ماده و پیشنهاد و اصلاح آن.

متن این مجموعه در بخش های مختلف، با توجه به نوع نگاه و میزان دانش و سبک نگارش نویسندگان، طبعاً متفاوت بوده و در مراتب یکسانی قرار ندارد؛ با این وصف، همه این مجموعه در پرداختن به چهار محور اساسی مذکور در شرح هر ماده به سیاق

منسجمی نگارش یافته است. مسئولیت محتوای مطالب شرح بر عهده نویسندگان است.
با تقدیر از آفرینندگان این اثر، اینک شرح موادی از بخش دوم «مواد عمومی دیات» (مسئول پرداخت دیه) از قانون مجازات اسلامی تقدیم می‌گردد و مجلدات دیگر نیز متعاقباً انتشار خواهد یافت.

مؤسسه دایرة المعارف فقه اسلامی بر مذهب اهل بیت علیهم السلام

واحد تدوین فقه جزاء

سید مرتضی تقوی

فهرست مطالب

۱۹.....	مقدمه
۲۲.....	فصل چهارم: مسئول پرداخت دیه
۲۲.....	ماده ۴۶۲: مسئول پرداخت دیه در جنایت عمدی و شبه عمدی
۲۲.....	۱. پیشینه قانون گذاری
۲۳.....	۲. جنایت عمدی و شبه عمدی
۲۳.....	۳. مرتکب
۲۴.....	۴. پرداخت دیه در جنایت عمدی
۲۶.....	۵. سایر موارد پرداخت دیه از سوی مرتکب
۲۷.....	۶. مستند فقهی
۳۱.....	ماده ۴۶۳: مسئول پرداخت دیه در جنایت خطای محض
۳۱.....	۱. پیشینه قانون گذاری
۳۲.....	۲. جنایت خطای محض
۳۳.....	۳. تعیین پرداخت کننده دیه بر اساس دلیل اثبات
۳۵.....	۴. اثبات جنایت خطای محض با یک شاهد و سوگند

۵. نکول از سوگند ۳۶
۶. نکول از قسامه ۴۱
۷. عاقله ۴۳
۸. ضمان عاقله نسبت به ارش ۴۴
۹. ضمان عاقله، نظام قبیلگی و اصل شخصی بودن مسئولیت ۴۴
۱۰. توجیهات عقلانی طرفداران حکم به ضمان عاقله در عصر صدور و زمان حاضر ۵۰
- ۱۰-۱. فواید ضمان عاقله ۵۰
- ۱۰-۲. حکم صرفاً تکلیفی ۵۱
- ۱۰-۳. جبران خسارت نه مجازات ۵۲
- ۱۰-۴. بیمه ۵۳
- ۱۰-۵. ضمان در مقابل ارش ۵۴
- ۱۰-۶. عدالت ۵۵
۱۱. نقدهای مخالفان حکم به ضمان عاقله ۵۵
- ۱۱-۱. تعهد عاقله ۵۶
- ۱۱-۲. حکم حکومتی ۵۶
- ۱۱-۳. اختصاص به نظام قبیلگی ۵۷
- ۱۱-۴. رجوع عاقله به جانی ۵۷
- ۱۱-۵. تطبیق بر بیمه ۵۷
- ۱۱-۶. تقصیر عاقله ۵۸
- ۱۱-۷. عدم شناسایی عاقله ۵۸
۱۲. مخالفت ضمان عاقله با اصل اولی ۶۰
۱۳. تصدیق عاقله (شرح تبصره) ۶۰
۱۴. مستند فقهی ۶۲

- ۱-۱۴. اثبات جنایت خطای محض با بینه ۶۲
- ۲-۱۴. اثبات جنایت خطای محض با قسامه ۶۵
- قول اول: عاقله ۶۵
- قول دوم: جانی ۶۶
- ۳-۱۴. اثبات جنایت خطای محض با علم قاضی ۶۸
- قول اول: عاقله ۶۸
- قول دوم: جانی ۶۸
- قول سوم: تفصیل در منشأ علم قاضی ۶۹
- ۴-۱۴. اثبات جنایت خطای محض با اقرار ۷۰
- ۵-۱۴. نکول مدعی علیه از قسم ۷۱
- قول اول: اثبات ادعا با نکول مدعی علیه ۷۱
- قول دوم: اثبات ادعا با قسم مدعی ۷۱
- ۶-۱۴. اثبات جنایت خطای محض با نکول جانی از سوگند ۷۴
- ۷-۱۴. نکول مدعی علیه از قسامه ۷۴
- قول اول: عدم لزوم سوگند مدعی ۷۵
- قول دوم: لزوم قسم مدعی ۷۷
- ۸-۱۴. اثبات جنایت خطای محض با نکول مرتکب از قسامه ۷۷
- ۹-۱۴. مصالحه جانی بر دیه در جنایت خطای محض ۷۸
- ۱۰-۱۴. رجوع عاقله به جانی ۸۰
- ۱۱-۱۴. تصدیق عاقله ۸۲
- ۱۲-۱۴. ضمان عاقله نسبت به ارش ۸۴
- ۱۳-۱۴. ضمان عاقله در جنایت نابینا ۸۵
- قول اول: در حکم خطای محض و دیه بر عهده عاقله ۸۵

- ۸۷ قول دوم: قصاص
- ۸۹ ۱۵. پیشنهاد
- ۹۰ ماده ۴۶۴: اختلاف عاقله و مرتکب در خطایی بودن جنایت
- ۹۰ ۱. پیشینه قانون گذاری
- ۹۱ ۲. ثبوت اصل جنایت
- ۹۲ ۳. تقدیم قول عاقله
- ۹۳ ۴. فروض مختلف در ثبوت اصل جنایت
- ۹۶ ۵. معیار تعیین مدعی و منکر
- ۹۷ ۶. نکول عاقله از قسم
- ۹۸ ۷. اختلاف عاقله در مهرگند خوردن (شرح تبصره)
- ۱۰۰ ۸. احضار عاقله به دادگاه
- ۱۰۲ ۹. مستند فقهی
- ۱۰۲ ۹-۱. اختلاف در خطایی بودن جنایت
- ۱۰۴ ۹-۲. اختلاف میان عاقله در ادای سوگند
- ۱۰۵ ۹-۳. معیار تعیین مدعی و منکر
- ۱۰۵ ۱۰. پیشنهاد
- ۱۰۶ ماده ۴۶۵: عدم ضمان عاقله در جنایت مرتکب بر خود
- ۱۰۶ ۱. پیشینه قانون گذاری
- ۱۰۷ ۲. خروج موضوعی
- ۱۰۸ ۳. مستند فقهی
- ۱۱۰ ماده ۴۶۶: عدم ضمان عاقله نسبت به اموال تلف شده
- ۱۱۰ ۱. پیشینه قانون گذاری
- ۱۱۱ ۲. انحصار مسئولیت عاقله به دیه

۳. مسئولیت عاقله نسبت به دیه حیوانات.....	۱۱۱
۴. مسئولیت عاقله نسبت به دیه جنایت بر جنین و میت.....	۱۱۳
۵. مستند فقهی.....	۱۱۴
۵-۱. عدم ضمان عاقله نسبت به اموال.....	۱۱۴
۵-۲. عدم ضمان عاقله نسبت به جنایت حیوان.....	۱۱۵
۵-۳. ضمان عاقله نسبت به جنایت بر میت.....	۱۱۶
۶. پیشنهاد.....	۱۱۷
ماده ۴۶۷: عدم ضمان عاقله نسبت به جنایت کمتر از موضعه.....	۱۱۸
۱. پیشینه قانون‌گذاری.....	۱۱۸
۲. جنایت‌های کمتر از موضعه.....	۱۱۹
۳. حکمت حکم به ضمان عاقله.....	۱۲۰
۴. مرتکب نابالغ و مجنون.....	۱۲۱
۵. محاسبه جداگانه هر آسیب (شرح تبصره).....	۱۲۳
۶. مستند فقهی.....	۱۲۴
۶-۱. ضمان عاقله در جنایات کمتر از موضعه.....	۱۲۴
قول اول: ضمان جانی.....	۱۲۵
قول دوم: ضمان عاقله.....	۱۲۷
۶-۲. حکم ارش.....	۱۳۰
۶-۳. ملاک محاسبه دیه موضعه در جنایات متعدد.....	۱۳۱
۷. پیشنهاد.....	۱۳۳
ماده ۴۶۸: تعریف عاقله.....	۱۳۵
۱. پیشینه قانون‌گذاری.....	۱۳۵
۲. سه قید برای عاقله.....	۱۳۶

- ۱-۲. مرد بودن ۱۳۶
- ۲-۲. دارای نسبت نسبی ۱۳۷
- ۲-۳. پدر، پسر یا دارای نسبت پدری یا پدر و مادری ۱۳۷
۳. ترتیب طبقات ارث ۱۳۸
۴. کسانی که در زمان فوت ارث می‌برند ۱۳۹
۵. پرداخت مساوی دیه ۱۳۹
۶. مستند فقهی ۱۴۰
- ۶-۱. مصداق عاقله ۱۴۰
- ۶-۲. ترتیب در پرداخت دیه ۱۵۸
- قول اول: به ترتیب ارث ۱۵۸
- قول دوم: همه عاقله ۱۶۲
- ۶-۳. کیفیت توزیع ۱۶۳
- قول اول: به حسب نظر امام و حاکم ۱۶۳
- قول دوم: تفاوت میان موسر و غیر موسر ۱۶۴
- قول سوم: تساوی ۱۶۶
۷. پیشنهاد ۱۶۷
- ماده ۴۶۹: شرایط ضمان عاقله ۱۶۸
۱. پیشینه قانون‌گذاری ۱۶۸
۲. شرایط ضمان عاقله ۱۶۹
۳. شرط اول: نسب مشروع ۱۷۰
۴. نفی نسب در لعان ۱۷۶
۵. شرط دوم: عقل ۱۷۹
۶. شرط سوم: بلوغ ۱۸۲

۱۸۳	۷. زمان شرط عقل و بلوغ
۱۸۵	۸. شرط چهارم: تمکن مالی هنگام پرداخت
۱۸۹	۹. مرگ عاقله
۱۹۱	۱۰. مستند فقهی
۱۹۱	۱۰-۱. تعریف نسب مشروع
۱۹۴	قول اول: نسب مشروع
۱۹۴	قول دوم: نسب نامشروع
۱۹۵	قول سوم: احتیاط
۱۹۶	قول اول: الحاق فرزند به مرد
۱۹۷	قول دوم: عدم الحاق فرزند به مرد
۱۹۹	قول اول: عدم الحاق فرزند به زن
۲۰۰	قول دوم: الحاق فرزند به زن
۲۰۱	دوم: جایگاه نسب مشروع در احکام
۲۰۳	مبنای اول: اعتبار نسب مشروع
۲۰۶	مبنای دوم: اعتبار نسب طبیعی
۲۱۰	۱۰-۳. شرط نسب مشروع
۲۱۱	۱۰-۴. شرط بلوغ و عقل
۲۱۴	۱۰-۵. شرط تمکن مالی
۲۱۴	قول اول: اشتراط تمکن مالی
۲۱۶	قول دوم: عدم اشتراط تمکن مالی
۲۱۹	۱۰-۶. فوت عاقله قبل از پرداخت دیه
۲۲۰	فرض اول: فوت قبل از رسیدن موعد پرداخت
۲۲۰	قول اول: عدم ثبوت دیه بر ذمه متوفی

- ۲۲۱..... قول دوم: ثبوت دیه بر ذمه متوفی
- ۲۲۲..... فرض دوم: فوت بعد از موعد پرداخت
- ۲۲۲..... قول اول: ثبوت دیه بر ذمه متوفی
- ۲۲۳..... قول دوم: عدم ثبوت دیه بر ذمه
- ۲۲۴..... ۱۱. پیشنهاد
- ۲۲۶..... ماده ۴۷۰: فقدان یا عدم تمکن مالی عاقله
- ۲۲۶..... ۱. پیشینه قانون گذاری
- ۲۲۷..... ۲. فقدان عاقله
- ۲۲۸..... ۳. فقدان شرایط ضمان عاقله
- ۲۲۹..... ۴. عدم تمکن بعضی از افراد عاقله
- ۲۳۰..... ۵. حبس عاقله
- ۲۳۲..... ۶. مهلت مقرر
- ۲۳۳..... ۷. عدم تمکن مرتکب
- ۲۳۴..... ۸. دیه نفس و دیه کمتر از نفس
- ۲۳۴..... ۹. مستند فقهی
- ۲۳۴..... ۹-۱. فقدان عاقله و فقدان تمکن مالی عاقله
- ۲۳۵..... قول اول: جانی و سپس بیت المال
- ۲۳۶..... دلیل اول: روایات
- ۲۳۷..... دلیل دوم: اصل شخصی بودن مسئولیت
- ۲۳۷..... دلیل سوم: تکلیفی بودن حکم ضمان عاقله
- ۲۴۲..... قول دوم: بیت المال
- ۲۴۴..... دلیل اول: روایات
- ۲۴۵..... دلیل دوم: اصل برائت

۲۴۶	۹-۲. غایب بودن همه یا برخی از افراد عاقله
۲۴۹	۱۰. پیشنهاد
۲۵۰	ماده ۴۷۱: ضمان اقلیت‌های دینی در جنایت خطای محض
۲۵۰	۱. پیشینه قانون‌گذاری
۲۵۰	۲. شرایط سه‌گانه
۲۵۱	۳. نقد ماده
۲۵۳	۴. شرط اسلام
۲۵۳	۵. مهلت مناسب
۲۵۴	۶. معادل دیه
۲۵۴	۷. دولت
۲۵۷	۸. اطلاق مواد ۴۳۵ و ۴۷۴ و ۴۷۵
۲۶۰	۹. مستند فقهی
۲۶۱	قول اول: ذمی سپس امام
۲۶۴	قول دوم: عاقله
۲۶۴	قول سوم: امام
۲۶۵	۱۰. پیشنهاد
۲۶۶	ماده ۴۷۲: مسئول پرداخت دیه در جنایتی که نوع آن مشکوک است
۲۶۶	۱. پیشینه قانون‌گذاری
۲۶۶	۲. اثبات اصل جنایت و عدم اثبات نوع جنایت
۲۶۸	۳. موارد قانونی برای تعیین نوع جنایت
۲۶۹	۴. ماده ۳۳۰ مصداقی برای این ماده
۲۶۹	۵. ضمان عاقله در جنایت تسبیحی
۲۷۱	۶. مستند فقهی

- ۶-۱. ثبوت دیه بر عهده جانی در جنایاتی که نوع آن مشکوک است ۲۷۱
- ۶-۲. ضمان عاقله در جنایات تسبیحی ۲۷۳
- ماده ۴۷۳: ضمان بیت المال در جنایت مأمور قانون ۲۷۶
۱. پیشینه قانون گذاری ۲۷۶
۲. علل مواجهه جرم و علل رافع مسئولیت کیفری ۲۷۹
۳. عدم مسئولیت کیفری و مدنی برای مرتکب ۲۸۴
۴. مأمور ۲۸۶
۵. اجرای وظایف قانونی ۲۸۶
۶. مطابق مقررات ۲۸۷
۷. ضمان بیت المال ۲۸۸
۸. تخصیص به ماده ۴۸۵ ۲۹۰
۹. عدم تقصیر مجنی علیه ۲۹۱
۱۰. ورود به منطقه ممنوعه (شرح تبصره) ۲۹۴
۱۱. عدم ضمان ۲۹۵
۱۲. علم به خطر یا تقصیر ۲۹۶
۱۳. هدف قرار گرفتن مطابق مقررات ۲۹۸
۱۴. ضمان بیت المال در فرض عدم آگاهی ۲۹۸
۱۵. مستند فقهی ۲۹۹
- ۱۵-۱. ضمان بیت المال در خطای مأمور حکومت ۲۹۹
- ۱۵-۲. قاعده تحذیر ۳۰۲
۱۶. پیشنهاد ۳۱۶

پیوست: معیار تعیین مدعی و منکر ۳۱۷

قول اول: لَوْ تَرَكَ تَرَكَ ۳۲۱

قول دوم: مخالف اصل	۳۲۴
قول سوم: مخالف ظاهر	۳۲۵
قول چهارم: مخالف حجت فعلی	۳۲۷
قول پنجم: کسی که نزد عقلا ملزم به اثبات است	۳۲۹
قول ششم: فهم عرفی	۳۲۹
جمع بندی	۳۳۱

فهرست منابع	۳۳۳
-------------	-----

الف) کتاب ها	۳۳۳
ب) مجلات	۳۵۴

مقدمه

کتاب حاضر در ادامه سلسله مجلدات شرح مبسوط قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۹۲ نگارش یافته و در آن برخی مواد فصل چهارم (مستول پرداخت دیه) از بخش اول (مواد عمومی) کتاب دیات شرح شده است. مجموع مواد شرح شده در این مجلد ۱۲ ماده است که از مواد ۴۶۲ آغاز و به ماده ۴۷۳ پایان می‌یابد.

پیش از این آقایان حسینعلی بای و محمدحسین شاکر عهده‌دار شرح این مواد شده و در نهایت به علل مختلف از جمله کثرت اشتغال، موفق به اتمام کار نشده و شرح این مواد به این جانب واگذار شد. نگارنده شرح این مواد را از آغاز به شیوه خود و بر اساس پژوهشی نو به انجام رساندم و در کنار آن بهره‌مند از برخی نکات متن تهیه شده توسط ایشان بوده و خود را قدردان آنان می‌دانم. تحقیقات، تحلیل‌ها و اظهارنظرهای در این کتاب منسوب به نگارنده است و ضرورتاً گویای نظر ایشان نیست.

تا کنون - علاوه بر این کتاب - پنج مجلد دیگر از این مجموعه به قلم نگارنده تقدیم خوانندگان محترم شده است که عبارت‌اند از:

۱. شرح بخش سوم (قصاص عضو) کتاب قصاص حاوی شرح ۳۱ ماده (مواد ۳۸۶ تا ۴۱۶).

۲. شرح بخش چهارم (اجرای قصاص) کتاب قصاص حاوی شرح ۳۱ ماده (مواد ۴۱۷ تا ۴۴۷).

۳. شرح فصل چهارم (قواعد عمومی دیه منافع) و فصل پنجم (دیه مقرر منافع) از بخش دوم (مقادیر دیه) از کتاب دیات حاوی شرح ۲۸ ماده (مواد ۶۷۱ تا ۷۰۸).

۴. شرح فصل ششم (دیه جراحات) و فصل هفتم (دیه جنین) و فصل هشتم (دیه جنایت بر میت) از بخش دوم (مقادیر دیه) از کتاب دیات، حاوی شرح ۲۰ ماده (مواد ۷۰۹ تا ۷۲۸) که آخرین مواد کتاب دیات هستند.

۵. شرح فصل اول (تعریف دیه و موارد آن) و فصل دوم (ضمان دیه) و فصل سوم (راه‌های اثبات دیه) از بخش اول (مواد عمومی) از کتاب دیات، حاوی شرح ۱۴ ماده (مواد ۴۴۸ تا ۴۶۱) که اولین مواد کتاب دیات می‌باشند.

در این شرح مهم‌ترین تفاوت‌های این قانون با قانون مجازات اسلامی مصوب سال ۱۳۷۰ و قانون دیات مصوب سال ۱۳۶۱ توضیح داده شده است. همچنین دلالت الفاظ و عبارات هر ماده و ارتباط با مواد دیگر قانون و قوانین موضوعه دیگر به تفصیل تبیین گردیده است. افزون بر این - همچون شروع گذشته - کوشش شده مبانی و آرای فقهی با دقت و حتی المقدور به‌طور کامل گزارش داده شود تا خواننده اشراف لازم را به مبانی فقهی قانون پیدا کند. در عین حال نویسنده خود را ملزم ندیده است که در همه موارد اختلافی میان فقیهان یا حقوق‌دانان اظهار نظر کند و قولی را بر قول دیگر ترجیح دهد؛ چراکه خود در برخی موارد به نتیجه روشنی نرسیده است. در پایان شرح هر ماده، پیشنهاد اصلاح ماده در صورت لزوم، ارائه گردیده است.

در طول بیش از چهل سال که از تصویب قوانین مجازات اسلامی می‌گذرد (از تصویب قانون حدود و قصاص در سال ۱۳۶۱ تا قانون مجازات فعلی مصوب سال ۱۳۹۲)، این قوانین مورد شرح دقیق و مستند و جامع فقهی قرار نگرفته است. برخی که اقدام به شرح این قانون کرده‌اند علاوه بر ضعف محتوا، گرفتار اشتباهات فاحشی شده‌اند که ناشی از تعجیل و تسامح در تألیف بوده است. به‌عنوان نمونه یکی از اساتید دانشگاه به‌جای شرح قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲، در موارد فراوان به شرح

پیش‌نویس آن پرداخته است که تفاوت‌های زیادی با قانون مصوب دارد. استاد دیگری در موارد عدیده از شرح خود بر قانون سال ۱۳۹۲، مطالبی را آورده که مربوط به شرح قانون سال ۱۳۷۰ است و از تغییرات پدید آمده در قانون سال ۱۳۹۲ غفلت کرده است. او که پیش از این قانون سال ۱۳۷۰ را شرح کرده است، بدون دقت در تغییرات پدید آمده، نوشته‌های خود را به شرح جدیدش منتقل کرده و حتی گاهی پیشنهاد اصلاح ماده مورد شرح را داده است، در حالی که ماده مورد نظر در قانون سال ۱۳۹۲ تغییر کرده و نقص آن برطرف شده است. این مقدار تسامح و اشتباه، قابل اغماض نیست و گویای بی‌دقتی و تعجیل فراوان در نگارش است. نگارنده در این شرح کوشیده است در حد بضاعت خود و چارچوب‌های تعیین شده، شرحی نسبتاً جامع - خصوصاً در حوزه مباحث فقهی - ارائه دهد.

موجب امتنان و سپاس است که این اثر مورد ارزیابی اساتید و صاحب‌نظران فرهیخته و بزرگواری قرار گرفته است که عبارت‌اند از: دکتر احمد حاجی ده‌آبادی استاد دانشگاه تهران، حجت الاسلام و المسلمین محمود زبانی و حجت الاسلام و المسلمین سید مرتضی تقوی از اساتید و پژوهشگران حوزه علمیه قم.

الحمد لله رب العالمین

مسعود امامی